

Noi legături primejdioase

[Mircea Morariu](#) 20/11/20180

Într-o lume intens preocupată de diferențieri categoriale, dramaturgul român de expresie maghiară Székely Csaba este considerat a fi exponentul, prin excelență, al teatrului social și al celui politic. Unul dintre cele mai puternice condeie care i-au dovedit impactul, utilitatea, poate chiar supremația. În decembrie 2017, atunci când am văzut în Sala *Studio* a Teatrului Național “Marin Sorescu” din Craiova o primă versiune scenică a piesei *Monstrul Nisipurilor* nu mică mi-a fost mirarea să constat că același Székely Csaba știe să abordeze, și nu oricum, ci la modul superior, și alte zone tematice.

Scriam atunci că în *Monstrul Nisipurilor* Székely Csaba nu se mai arată preocupat de ceea ce se întâmplă într-o Secuime obsedată de supraviețuirea *maghiarismului*, totul pe fundalul reziduurilor comuniste (trilogia *Orb de mină*), nici de complicata raporturi româno-maghiare (*MaRo*), nici de amintirile din lumea dispărută a eticii și echității socialiste (*Vă plac bananele, tovarăși?*) și nici de imaginarii dușmani ai purității noastre etnice și ai faptelor noastre care, fără amestecul alogenilor, ar fi fost emoționant de exemplară (*Patru piesuțe politice*). Nu. De astă-dată pe Székely Csaba îl preocupă *problematica cuplului*. Dar nu, nu dintr-o perspectivă (păcălitor) filosofic-existențialistă, așa cum stăteau lucrurile în piesele azi (unele dintre ele pe nedrept) uitate ale Ecaterinei Oproiu, ci în cel mai comic, mai satiric și mai savuros chip cu puțință. Dovadă că tema infidelității conjugale poate fi tratată și altfel decât a făcut-o odinioară Leonid Zorin. Altfel spus, Székely Csaba scrie un fel de post-post modernă *Horă a iubirilor*. Cineva, o colegă, după spectacolul de la Galați cu sus-menționata scriere a lui Székely Csaba, făcea observația că în ea s-ar fi transferat ceva din subtilitatea *Legăturilor primejdioase*, celebrul roman al lui Choderlos de Laclos. Posibil.

Piesa începe ca un joc. Ca un fel de glumă. Ar putea fi socotită drept o continuare a *Disputei* lui Marivaux. Adică, de la contradicțiile pe tema memoriei și a uitării în cuplu (femeile au memoria unui caras auriu în vreme ce bărbaților le-a fost rezervat privilegiul memoriei de elefant sau invers) se ajunge la controversa legată de cui îi este rezervat statutul de campion al infidelității în cuplu. Cărui gen, cărui sex anume. Scrierea lui Székely Csaba, gândită ca o succesiune de secvențe, aduce argumente și contra-argumente savuroase în favoarea ori defavoarea oricărei opțiuni. Unui *q.e.d.* i se opune imediat un altul. La conturarea cărora își aduc contribuția personaje având nume de fructe (femeile) sau de culori (bărbații). Așa se face ca pe tabla de șah, care înseamnă piesa fundamentală a scenografiei gândite de Cristina Breteanu, evoluează Afina, Piersica, Vișina, Căpșuna, Portocala, lor dându-le replica Maro, Negru, Ocră, Roșu, Verde.

Despre toate aceste personaje secvențele piesei fac dezvăluiri succesive dintre care unele sunt menite să ne lase cu gura căscată. Astfel, Elena Anghel interpretează o soție care s-a supărat pe neașteptate, drept care soțul, jucat de Răzvan Clopoșel, nu mai are pic de liniște. Numai că soția respectivă este una, cum s-ar zice, cu nevoi speciale. Ceva mai încolo o vedem pe aceeași Elena Anghel interpretând o tinerică aflată în căutare de serviciu, mirată foc de *job description*-ul făcut de șefa interpretată de Petronela Buda ori hăcuind la propriu un bărbat jucat de Ștefan Forir. Vlad Ajder este un recepționar hiper-corect de care soția, adusă în scenă de Cristina Uja, vrea tam-nisam să divorțeze. Tocmai când aceasta e pe punctul să reușească, președinta completului de judecată, interpretată de Elena Ghinea, are o bruscă schimbare de umori. Flavia Călin este femeia tânără, sigură pe sine și pe farmecele proprii, în consecință categorică și autoritară, Radu Horghidan un neobosit cuceritor foarte adesea prins în *offside*, Florin Toma ia caimacul prin felul în care joacă personajele ciudate care nu știu cum se face, dar vorbind puțin izbutesc performanța de a te pune pe gânduri. Și nu am rezumat decât o parte dintre ipostazele mai mult sau mai puțin ciudate în care apar personajele lui Székely Csaba, în spectacolul regizat de Ándi Gherghe. A cărui regie nu aspiră la subtilități din cale afară de complicate. Obiectivele, din fericire îndeplinite ale lui Ándi Gherghe mi se par a fi fost clarificarea și expunerea în consecință a acțiunii/acțiunilor, evidențierea încurcăturilor conținute de acestea, individualizarea personajelor, prezentarea lor dintr-o perspectivă cât mai amuzantă.

Teatrul „Fani Tardini” din Galați

MONSTRUL NISIPURILOR de Székely Csaba

Regia: Ándi Gherghe

Scenografia: Cristina Breteanu

Cu: Elena Anghel, Vlad Ajder, Petronela Buda, Răzvan Clopoșel, Flavia Călin, Ștefan Forir, Elena Ghinea, Radu Horghidan, Cristina Uja, Florin Toma

Data reprezentației: 8 noiembrie 2018